

Megtámadható szerződések a felszámolási eljárások tükrében

Most, amikor remélhetőleg túl vagyunk a gazdasági válság okozta mélyponton, még mindig napról napra egyre több társaság kerül fizetéképtelen helyzetbe. Amikor pedig a fennálló társaság megmentése lehetetlenné válik, mindenki saját érdekeinek védelmére törekszik: egyes hitelezők külön szerződéseket próbálnak kötni az adóssal igényeik kielégítésének biztosítása érdekében, vagy egy már létező szerződés keretein belül követelik szolgáltatások előzetes teljesítését, amíg az adós – néha egy saját maga által befolyásolt hitelező társaságon keresztül- megpróbálja kivonni és elrejtetni vagyonát. A hitelezővédelemről szóló jogi rendelkezések hatékony eszközöket kínálnak annak megelőzésére, hogy az adós visszaéljen információs fölényével és így előnyben részesítsen egyes hitelezőket az érdekeltek többségével szemben.

I. Szerződések megtámadása a Csődtörvény alapján

A hitelező, valamint (az adós társaság nevében) a felszámoló a felszámolást elrendelő végzés közzétételéről való tudomásszerzésétől számított 90 napon, de legfeljebb egyéves jogvesztő határidőn belül bíróság előtt keresettel megtámadhatja az adós által kötött azon szerződéseket (vagy egyéb kötelezettségvállalásokat) melyeket

- a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző öt éven belül és azt követően kötött, amennyiben a szerződés/kötelezettségvállalás az adós vagyonának elrejtésére vagy a hitelezők kijátszására irányult, és a másik fél erről a szándékról tudott vagy tudnia kellett
- a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző két éven belül és azt követően kötött, ha annak tárgya az adós vagyonából történő ingyenes elidegenítés, illetve a vagyont terhelő ingyenes kötelezettségvállalás vagy a harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkülönbözettel megkötött visszerthes jogügylet,
- a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző kilencven napon belül és azt követően kötött, ha annak tárgya egy hitelező előnyben részesítése, különösen egy fennálló szerződésnek a hitelező javára történő módosítása vagy biztosítékkal nem rendelkező hitelező számára biztosíték nyújtása (témánk szempontjából talán ezen utolsó szabálynak lehet a legnagyobb jelentősége).

Sikeres megtámadás esetén, a szóban forgó szerződés érvénytelennek tekintendő.

Ezen túlmenően, a felszámoló ugyanezen fenti kilencven napos határidőn belül visszakövetelhet bármely szolgáltatást, melyet az adós a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző 60 napon belül és azt követően nyújtott, ha annak eredménye egy hitelező előnyben részesítése volt, és a szolgáltatás egyébként nem minősül a rendes gazdálkodás körébe tartozó szolgáltatásnak. Ezen visszakövetelési lehetőség azonban abban az értelemben különbözik a fenti utolsó bekezdésben említettől, hogy a szóban forgó szolgáltatás abban az esetben is visszakövetelhető, amennyiben a 90 napos elévülési időn belül „új” szerződés megkötésére nem került sor, tehát például abban az esetben is, amikor a hitelező előnyben részesítését eredményező szolgáltatást a határidőt megelőzően nyújtották, de a szolgáltatásról a már hivatkozott 60 napos időtartamon belül rendelkeztek. Különösen a tartozás esedékesség előtti kielégítése olyan magatartás, melyet hitelező előnyben részesítésének szokás tekinteni.

A felszámoló, amennyiben bármely hasonló természetű ügyletről az említett kilencven napos határidőn belül tudomást szerez, késedelem nélkül köteles értesíteni a hitelezői választmányt vagy a hitelezőket. A hitelezőknek a tájékoztatástól számított tizenöt napos határidőn belül van lehetőségük a szerződés megtámadására.

II. A felszámoló felmondási és elállási jogosultsága

A felszámoló jogosult az adós által kötött szerződéseket azonnali hatállyal felmondani, vagy ha a felek egyike sem teljesített szolgáltatást, a szerződéstől a felszámoló elállhat. A másik felet ennek folytán megillető követelés az elállás illetve a felmondás közzétételétől számított 40 napon belül a felszámolónak való bejelentéssel érvényesíthető (tehát a másik fél követelését a felszámoló veszi nyilvántartásba). Egyes szerződések azonban, mint például a természetes személyek bérleti szerződései, az oktatási intézménnyel vagy tanulóval gyakorlati képzés szervezésére kötött szerződések, a munkaszerződések, a nem gazdasági tevékenységgel összefüggő kölcsönszerződések, valamint például kollektív szerződések a fentiek alapján nem támadhatóak meg.

III. A hitelezők megkárosítása és a hitelező tudomásszerzése a fizetéképtelenségről

A fenti felsorolás harmadik pontjából és a visszakövetelés az imént részletezett módjából jól látható, hogy a kérdés azon jogi szempontból jelentős, hogy a megtámadás/visszakövetelés joga azon alapul, részesítettek-e valamely hitelezőt valamiféle olyan előnyben, amely nyilvánvalóan a többiek kárára történt, így juttatva a többi hitelezőt előnytelenebb pozícióba.

A hitelező fizetéseképtelenségéről, vagy, hogy még pontosabbak legyünk, a hatályos magyar jogi kifejezést használva, a „fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztéről” való tudomásszerzése csak abban az esetben jut jelentőséghez, amikor a hitelező az adós társaságban többségi befolyással rendelkezik, és a fenti helyzet bekövetkezését követően kíván zálogjogot (jelzálog, vagyont terhelő zálogjog) alapítani.

A törvény alapján a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet kezdő időpontja az a nap, melytől kezdve a részvényes előre látta vagy előre láthatta, hogy az adós fennálló kötelezettségeit azok esedékessé válásakor nem lesz képes kielégíteni. Ez leginkább a hitelező egyébként kiemelt helyzetének elvesztését eredményezheti az ezt az időpontot követően alapított zálogjog vonatkozásában. A tudati elem kérdése fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet vonatkozásában az adós vezető tisztségviselőinek felelőssége tekintetében is felmerülhet még.

IV. Fedezetelvonó ügyletek és színlelt szerződés a Polgári Törvénykönyvben

A magyar Polgári törvénykönyv is ismeri a fedezetelvonó ügylet (Actio Pauliana) fogalmát, és úgy rendelkezik, hogy azon szerződés, amellyel harmadik személy igényének kielégítési alapját (részben vagy egészben) elvonták, e harmadik személy irányában hatálytalan, ha a másik fél rosszhiszemű volt, vagy rá nézve a szerződésből ingyenes előny származott. A csódtörvény speciális rendelkezéseivel összevetve, ez az általánosabb jogi megoldás, amely alapján a fedezetelvonó szerződések érvényteleníthetők. Ezen túl még a színlelt szerződés kérdése lehet jelentős (például ha egy fedezetelvonó ügylet palástolása a cél), amely semmis és érvénytelen; ha pedig más szerződés leplezésére irányul, a szerződést a leplezett szerződés alapján kell megítélni.

bpv | JADI NÉMETH Ügyvédi Iroda |

H-1051 Budapest, Vörösmarty tér 4. |

Tel.: (+36) 1 429 4000 | Fax: (+36) 1 429 4001 |

budapest@bpv-jadi.com | www.bpv-jadi.com

bpv | LEGAL

Brussels – Bucharest – Budapest – Prague – Vienna –
Baden – Bratislava – Mödling
www.bpvlegal.com